

**ASPECTE GENERALE ALE CONSILIERII PSIHOLOGICE PENTRU
ORIENTARE PROFESIONALĂ
GENERAL ASPECTS OF PSYCHOLOGICAL COUNSELING FOR
PROFESSIONAL GUIDANCE**

*Daniela CAZACU, lector universitar, doctor,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Republica
Moldova*

Rezumat: *Autodeterminarea în alegerea unei profesii este foarte importantă pentru fiecare persoană de-a lungul vieții. O persoană simte satisfacție din activitatea sa profesională atunci când este pasionată de munca sa, are ocazia să își dezvăluie potențialul intelectual, atunci când rezultatele activității sale sunt solicitate de societate și primește o remunerație adecvată pentru munca sa. În articolul nostru, am evidențiat câteva caracteristici ale consilierii de orientare profesională pentru absolvenți și studenți, în funcție de vârsta și pregătirea pentru alegerea profesională a acestora.*

Cuvinte-cheie: *consiliere psihologică, orientare profesională.*

Abstract: *Self-determination in choosing a profession is relevant for every person throughout his life. A person has the satisfaction of his professional activity in case when he is passionate about his work, when he has the opportunity to reveal his intellectual potential, when the results of his activity are in demand by society and he receives an adequate reward for his work. In our article, we distinguish some features of career counseling for school graduates and students, depending on age goals and readiness for making an informed professional choice.*

Keywords: *psychological counseling, career guidance.*

De-a lungul evoluției societății, conceptul de orientare profesională a prins diverse contururi și definiții fiind susținută de anumiți cercetători. Orientarea profesională într-un nou context semnifică un sistem de activități, ce permit să fie identificate capacitățile, interesele, abilitățile persoanei care sunt cele mai indicate pentru anumite studii și activitate profesională;

modalități de oferire a ajutorului/suportului în alegerea profesiei ce corespunde cel mai bine posibilităților ei individuale [7].

La rândul său, consilierea pentru orientare și dezvoltare în carieră constituie suportul psihologic al dezvoltării profesionale a personalității pe întreg parcursul vieții. Reprezintă un domeniu al consilierii psihologice, întrunește ansamblul activităților care au scopul să îi ajute pe clienți să conștientizeze calificarea și abilitățile de care dispun, să-și îmbogățească resursele și opțiunile în relația cu sistemul educațional, cu piața muncii și cu viața în general [1].

Consilierea și ghidarea în carieră constituie una din prioritățile politicilor educaționale și de ocupare a forței de muncă în Republica Moldova. Mai multe strategii și programe naționale conțin măsuri privind dezvoltarea și implementarea serviciilor de consiliere și ghidare în carieră printre care: Programul de dezvoltare a educației incluzive pentru anii 2011-2020, Strategia de dezvoltare învățământului vocațional/tehnic pe anii 2013-2020, Strategia de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020 „Educația- 2020”, Programul național de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități pentru anii 2017-2022, Strategia națională privind ocuparea forței de muncă pentru anii 2017-2021 [4].

Consilierea și orientarea în carieră începe cu orientarea școlară, care constă în îndrumarea clientului în vederea alegerii unei forme de învățământ potrivit nivelului de pregătire atins anterior și, mai ales, potrivit aptitudinilor, intereselor profesionale și personalității lui. Orientarea școlară se realizează prin următoarele acțiuni:

- Evaluarea nivelului cunoștințelor și deprinderilor, care poate fi efectuată prin examene și probe profesionale;
- Diagnosticul psihologic stabilit de specialist prin aplicarea unor baterii de teste psihologice: teste de aptitudini, teste de interese profesionale, teste și chestionare de personalitate;
- Formularea recomandărilor privind continuarea educației;
- Informarea referitor la unitățile școlare care corespund cerințelor educaționale ale clientului, la condițiile de acces la aceste unități și la formalitățile ce trebuie îndeplinite în acest scop;
- Alcătuirea unui plan de acțiuni orientate spre realizarea recomandărilor formulate [1].

Orientarea școlară este deci anterioară orientării profesionale propriu-zise, fiindu-i subordonată, dar ambele au o finalitate comună și până la urmă se contopesc într-o acțiune educativă realizată în temei la nivel școlar [3].

La rândul său, orientarea profesională reprezintă ansamblul acțiunilor opționale și consultative realizate prin modalități psihologice și pedagogice, generale și speciale, destinate să sprijine elevul psihologic, moral, informațional în vederea elaborării unor opțiuni profesionale adecvate.

Totodată consilierea școlară în legătură cu fluctuația înaltă a cererii și ofertei pe piața forței de muncă, presupune și reorientarea școlară și/sau profesională a elevilor.

Orientarea profesională are conținuturi bine definite:

- cunoașterea și autocunoașterea personalității elevilor, în vedere autodeterminării profesionale, a corelării optime între posibilități, aspirații și cerințe socioprofesionale;
- stimularea elevilor să opteze pentru domenii profesionale în concordanță cu aptitudinile generale și speciale de care dispun, etc.;

- educarea elevilor în vederea unor opțiuni profesionale corecte și realiste; facilitarea percepției categoriilor socioprofesionale și aprecierii situațiilor reale de muncă, de respect pentru fiecare domeniu de activitate;
- îndrumarea și consilierea elevilor în scopul elaborării planurilor profesionale: planificarea propriilor studii în raport cu proiectele profesionale și de carieră; sprijinirea elevilor în prefigurarea proiectivă a devenirii;
- informarea referitor la profesie și domenii profesionale, cunoașterea realităților economice și sociale, precum și a riscurilor și avantajelor profesionale; informarea părinților cu privire la posibilitățile de formare ale elevilor, precum și cu dinamica obiectivă a rutelor școlare și profesionale;
- corectarea opțiunilor formulate neadecvat, reorientarea prin consiliere [1].

Consilierea în vederea unei corecte orientări școlare și profesionale are obiective și funcții specializate bine definite:

- Cunoașterea și autocunoașterea personalității elevilor, în vederea corelației cât mai eficiente între posibilități-aspirații și cerințe socioprofesionale;
- Stimularea elevilor capabili de performanțe superioare să opteze pentru domenii profesionale în concordanță cu aptitudinile speciale de care dispun etc.;
- Educarea elevilor în vederea unor opțiuni școlare și profesionale corecte și realiste; facilitarea percepției categoriilor socioprofesionale și de apreciere a situațiilor reale de muncă, de respect pentru fiecare domeniu de activitate;
- Îndrumarea și consilierea elevilor în scopul planificării propriilor studii în raport de viitoarele proiecte profesionale și de carieră; sprijinirea elevilor în prefigurarea proiectivă a devenirii;
- Informarea școlară și profesională, ce vizează cunoașterea unor informații corecte și suficiente despre profesie și domenii profesionale, cunoașterea realităților economice și sociale, precum și a riscurilor și avantajelor profesionale; informarea părinților cu privire la posibilitățile de formare ale elevilor;
- Corectarea opțiunilor formulate eronat, reorientarea prin consiliere;
- Consilierea elevilor, profesorilor și părinților are în vedere elemente de examinare psihologică și psihosocială a elevilor în general, și a elevilor-problemă în special, aspecte ale adaptării acestora la mediul școlar, familial și informațional, prevenirea și rezolvarea cazurilor de eșec și abandon școlar, orientarea școlară și profesională a elevilor, adaptarea în școală-familie-comunitate [5].

Așadar, ghidarea în carieră/orientarea încarieră și proiectarea carierei au un caracter complex și continuu, fapt ce condiționează prezența unor etape/ipostaze:

I. Etapa de pregătire sau crearea contextului favorabil evoluției în carieră. Direcționarea spre succes socioprofesional prin autorealizare presupune beneficii atât pentru persoană, cât și pentru societate. Este o etapă ce are în special un caracter acumulativ. Persoana se înarmează cu abilități, cultură generală, cunoștințe, își formează sistemul de priorități. Este perioada unei deveniri intensive, ce pune bazele evoluției ulterioare.

II. Opțiunea profesională, care trebuie să țină cont de trei realități: ce vreau, ce pot, ce trebuie. Opțiunea profesională se bazează pe următoarele criterii:

- compatibilitatea subiect-profesie;

- prestigiul profesiei;
- avantajele profesiei;
- disponibilitate.

Există multiple momente care fac dificilă opțiunea:

- motivația;
- lipsa de experiență în problema vizată;
- necunoașterea propriilor posibilități și capacități;
- lipsa de informație [6].

III. Decizia pentru o activitate profesională. Decizia este un proces mai complex decât opțiunea, deoarece are un caracter clar definit, conține elemente precum fermitatea poziției, claritatea direcției de acțiune, conturarea precisă a finalității. Este o judecată categorică, o opinie fermă.

IV. Strategia de realizare a deciziei. Această etapă coincide, în mare parte, cu formarea profesională. Strategia exprimă prin acțiuni de formare profesională dezvoltarea unor competențe ce constituie condiția de bază a realizării unor roluri profesionale.

V. Managementul propriu-zis al carierei. Managementul carierei este definit ca proces de pregătire, implementare și monitorizare a planurilor de carieră, asumate de individ în mod singular sau împreună cu sistemele de carieră ale organizațiilor [6, 8].

Conținutul consilierii profesionale include: informare, monitorizare, explicații, reflecție, activități în grup și ședințe individuale de consiliere.

În structura consilierii pentru orientare și dezvoltare în carieră pot fi diferențiate compartimentele:

- Orientarea școlară, în special spre finele gimnaziului, când elevii trebuie să decidă la ce școală își vor continua studiile;
- Orientarea profesională în școală, spre finele gimnaziului sau a liceului;
- Consiliere și orientarea persoanelor în perioada căutării unui loc de muncă;
- Consilierea și orientarea persoanelor la locul de muncă [1].

Consilierul acordă suport clientului în soluționarea următoarelor probleme:

- Înțelegerea propriei persoane și a pieței muncii, corelarea propriilor interese și talente cu solicitările asociate diferitelor oportunități ocupaționale;
- Elaborarea unui plan de dezvoltare în carieră;
- Luarea unei decizii referitor la opțiunea profesională;
- Identificarea unui loc de muncă;
- Adaptarea la cerințele postului sau climatului din organizația din care face parte;
- Consilierul îi ajută pe clienți să mențină echilibrul între valorile proprii și cele ale întreprinzătorului și ale firmei.

Consilierea pentru orientare și dezvoltare în carieră prevede activități și programe prin care indivizii sunt ajutați în asimilarea și integrarea cunoștințelor, a experienței în corelație cu: înțelegerea mecanismelor de funcționare a societății și a acelor factori care contribuie la schimbarea permanentă a acestora, incluzând aici și atitudinea față de muncă; conștientizarea rolului pe care îl poate juca timpul liber în viața personală; înțelegerea existenței unei mulțimi de factori cu rol activ în planificarea carierei; înțelegerea necesității informațiilor și abilităților în

obținerea succesului și a satisfacției în activitățile de muncă, dar și în activitățile desfășurate în timpul liber; învățarea procesului de luare a deciziilor în alegerea și dezvoltarea carierei [1].

Menționăm că pentru reușita în cariera profesională se recomandă consilierea psihologică pentru orientare profesională încă din adolescență. Aceștia își formează activ conștiința de sine, își dezvoltă propriul sistem independent de standarde pentru stima de sine și încredere în sine. La această vârstă, un adolescent începe să-și dea seama de propria sa originalitate, în conștiința lui existând deacum orientarea treptată de la evaluările externe (în principal, parentale) la cele interne. Sub aspect psihologic, alegerea de roluri și succesul în exercitarea profesiilor depind de aptitudinile, interesele, valorile, trebuințele, experiența anterioară și aspirațiile persoanei în cauză [2, 7].

Referințe bibliografice:

1. BOLBOCEANU, A. *Consiliere psihologică pentru orientare și dezvoltare în carieră. Ghid de aplicare*. Chișinău: Institutul de Științe ale Educației, (Tipogr. Cavaioli), 2015. 92 p. ISBN 978-9975-48-071-0;
2. BRICEAG, S., ODOBESCU, T. Психологическое консультирование подростков с проблемами самооценки. In: *Psihologie. Pedagogie Specială. Asistență socială*. 2020, nr. 1 (58), pp. 78-92. ISSN 1857-0224;
3. CHIVIRIGA, M. *Tendințe contemporane ale orientării școlare și profesionale*. București, 1976;
4. CIOCAN, L., CARA-DRAGUȚAN, A. *Studiu calitativ privind consilierea și ghidarea în cariera a elevilor cu cerințe educaționale speciale din învățământul general și profesional tehnic în Republica Moldova* [online] [citat 24 aprilie 2020]. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/integral_research_report_speranta_center.pdf;
5. PASCARU-GONCEAR, V. Importanța consilierii pentru orientarea școlară și profesională a elevilor. In: *Psihologie, Revista științifico-practică*. 2010, nr. 1, pp. 3-8. ISSN 1857-2502;
6. SALADE, D. *Dimensiuni ale educației*. București: E.D.P, 1998. 122 p.;
7. SAVVA, M. Repere conceptuale privind orientarea profesională și ghidarea în carieră. In: *Integrare prin cercetare și inovare. Științe socioumanistice*. Vol. 2, Chișinău, 28-29 septembrie 2016. Chișinău: CEP USM, 2016, pp. 84-86. ISBN 978-9975-71-818-9;
8. VLĂSCEANU, M. *Managementul carierei. Comunicare*. București, 2002. ISSN 1810-6455 [online] [citat 26 aprilie 2020]. Disponibil: http://www.prodidactica.md/revista/Revista_72-73.pdf.